

Natur- och kulturvandring i Ekolsund

September månads natur- och kulturvandring genomfördes i omgivningarna kring Ekolsunds slott. Totalt deltog 25 personer, som anlände i samåkta bilar och samlades vid Ekolsunds värdshus. Vid entrén till slottsområdet hälsade Joachim Tiefensee gruppen välkommen och inledde med att berätta om Ekolsunds historia.

Ekolsund omnämns i skrift redan 1307 och ägdes då av släkten Oxenstierna. Under 1500-talet kom egendomen att användas av Gustav Vasa som kungsgård. Senare gjorde Gustav III Ekolsund till sitt sommarresidens och lät anlägga både en barockpark och en vattenpark. Han var särskilt intresserad av alléer och lät anlägga

dem i stor omfattning, bland annat för att kunna använda dem vid tornerspel. Allésystemet omfattar i dag cirka 1 400 träd och räknas som ett av de äldsta och största i Europa.

Alléträd är skyddade genom biotoplagstiftning, vilket innebär att inga träd får fällas utan tillstånd och grunden till detta är att bevara biologisk mångfald.

År 1785 övertogs egendomen av den skotska släkten Seton. De innehade Ekolsund ända fram till 1917 och

genomförde under sin tid omfattande planteringar. Det var under denna epok som flera av de stora ädelgranarna planterades, vilka fortfarande står kvar i parken.

Därefter tog Carl Kempe över. Under hans ägande fick arboretet sin största

utveckling genom omfattande plantering av olika trädarter. Syftet var bland annat att pröva vilka arter som kunde ha betydelse för svenskt skogsbruk.

År 2002 köptes Ekolsund av Raija Ohlin, som tillsammans med sin familj fortfarande äger egendomen. När de tog över hade arboretet under flera år fått för lite underhåll. Det krävdes ett omfattande restaureringsarbete, vilket bland annat kunnat genomföras med hjälp av EU-bidrag.

Vår första anhalt på vandringen var en nyanlagd labyrinth av lärk. Joachim berättade att anläggningen hade bekostats av de frivilliga entréavgifterna för besök i området. Turen fortsatte därefter till en fyrradig lindallé och den tillsammans med övriga alléer bildar några av parkens mest framträdande formationer.

Slottsparken fungerar som ett arboretum med omkring 400 olika trädslag. Alla är märkta med skyltar, och många har äldre ovala skyltar av porslin. När vi kom fram till dammen fick vi se en ståtlig äkta Ornäsbjörk. Denna har utsetts till Sveriges nationalträd och det var tänkt att trädet skulle planteras ut i landets kommuner, men det visade sig senare efter att flera hade planterats att många av dessa var av en snarlik men felaktig sort. Under vandringen uppmärksammades särskilt en kraftig avenbok, ett trädslag som kännetecknas av sin hårdhet och som tidigare använts till föremål som utsattes för hårt slitage.

Längs stigen passerade vi också mäktiga ädelgranar från Seton-epoken samt en formation av silvergran från Kempes tid.

På flera platser i parken där det växte höga kraftiga stammar intrycket att man rörde sig i en pelarsal uppbyggen av träd.

Så småningom kom vi fram till en välordnad rastplats med bord och bänkar. Här gjorde vi en paus och öppnade våra matsäckar.

Efter rasten fortsatte vandringen mot en hög stenmur i söderläge. Muren är anlagd för att samla solvärme och på så sätt skapa en gynnsam miljö för växter som kräver varmare förhållanden. Bland arterna som växer här kan nämnas tulpanträd, magnolia, ginkgo och äkta kastanj, vilka alla har lyckats acklimatisera sig.

Vägen gick sedan vidare genom skogen till en damm som på senare tid har restaurerats. Arbetet har återgett dammen en synlig vattenspegel och gjort den till en tilltalande del av parken.

Nästa plats av intresse var en byggnad i tegel från 1892 och märkt PBS efter Patric Baron Seton. Byggnaden är känd som "Hundhuset" och användes för jakt och avel av jakthundar. Det passade väl in att vår vandring gick förbi detta hus, eftersom flera hundar deltog i sällskapet.

När vi samlades efter avslutad vandring dök Nils och Elin Lidbaum, upp i ett fyrhjuligt fordon på backen ned mot världshuset. De är delägare till Ekolsund och de hälsade oss välkomna till slottsparken. De informerade om att världshuset serverar lunch på vardagar och att caféet i slottet är öppet under lördagar och söndagar.

Vi har fått mycket intressant information under vandringen och fått se hur fint de nuvarande ägarna återskapat parken. Vi tackade Joachim med en varm applåd för hans informativa guidning.

Avslutningsvis efter att vi körde iväg med bilarna stannade några av deltagarna till vid alléentrén där två runstenar står placerade på var sin sida av grinden. Dessa stenar stod tidigare vid Ekillas bro i Håbo kommun men flyttades hit för mer än 200 år sedan. Joachim har framfört önskemål till Riksantikvarieämbetet om att de borde återföras till sin ursprungliga plats, men det finns inget bestämt om det.

Text: Gert Lidö

Foto: Gun-Britt Wranding